

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, mr. J.J.M. Vrijburg
Florapark 6, kamer L-104
2012 HK Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

A. Don

BEL/NRL

Doorkiesnummer (023) 514 4261

dona@noord-holland.nl

1 | 5

Betreft: technische briefing Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

Verzenddatum

Geachte leden,

Kenmerk 325504/325506

Op uw verzoek doen wij u hierbij informatie toekomen over achtergrond, inhoud en stand van zaken van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). De informatie is bedoeld voor de technische briefing over dit onderwerp die u hebt geagendeerd voor uw commissievergadering van 17 maart aanstaande.

Uw kenmerk

Ter vergadering krijgt u hierover een presentatie. Ook kan de portefeuillehouder voor dit dossier u dan informeren over de uitkomst van het nog lopende bestuurlijk overleg tussen Staatssecretaris Dijkzema van Economische Zaken en de provinciale portefeuillehouders.

Ontstaansgeschiedenis van de PAS

Ter uitwerking van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn heeft het Rijk in Nederland 163 Natura-2000 gebieden aangewezen en vastgesteld welke natuurwaarden daar beschermd moeten worden. Dit is geregeld in de Natuurbeschermingswet (Nbwet). Gedeputeerde Staten (GS) hebben de wettelijke taak om voor de aangewezen Natura2000-gebieden beheerplannen op te stellen, waarin staat hoe die bescherming geregeld wordt. GS zijn ook bevoegd gezag voor de vergunningverlening op grond van de Nbwet voor nieuwe projecten die schadelijk kunnen zijn voor de beschermde natuurwaarden.

Het grootste probleem voor de Natura2000-gebieden in Nederland is dat er via de lucht teveel stikstof op neerkomt die wordt uitgestoten door met name landbouw, verkeer en industrie. Daardoor kunnen nog maar weinig vergunningen op grond van de Nbwet verleend worden voor nieuwe economische activiteiten die een nóg hogere stikstofbelasting van die gebieden veroorzaken. Toen dat probleem enkele jaren geleden politiek urgent werd, zijn Rijk en provincies

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

gestart met een gezamenlijke 'Programmatische Aanpak Stikstof', ofwel de PAS, die dit probleem moet oplossen.

In de Nbwet is vastgelegd dat de PAS wordt vastgesteld door de ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu, in overeenstemming met alle colleges van GS. Het programma geldt voor 6 jaar, met een doorkijk naar nog eens 2 periodes van 6 jaar.

De vaststellingsdatum van de PAS is al vele malen uitgesteld, vooral vanwege de juridisch-ecologische haken en ogen die de Raad van State aan de PAS zag kleven. Staatssecretaris Dijksma van Economische Zaken heeft de Tweede Kamer eind 2013 toegezegd dat de ontwerp-PAS voorjaar 2014 ter inzage wordt gelegd en medio 2014 definitief wordt vastgesteld.

In Noord-Holland hebben alle aangewezen Natura 2000 gebieden op land (duinen, Vechtstreek, Laag Holland) met de PAS te maken, behalve Polder Zeevang en Abtskolk-de Putten.

Doel en werking van de PAS

De PAS heeft als dubbeldoel dat én economische ontwikkelingen die gepaard gaan met stikstofemissies weer mogelijk worden gemaakt, én de natuur beschermd wordt tegen de schadelijke effecten daarvan. Dat gebeurt via twee sporen. Enerzijds via een pakket aan emissiebeperkende maatregelen in de landbouw (extra *bronbeleid*) en anderzijds via het 'weerbaarder' maken van de natuur tegen de overbelasting met stikstof, door het nemen van *herstelmaatregelen* in de Natura 2000 gebieden. Voor dat laatste hebben de provincies 'gebiedsanalyses' laten uitvoeren die inzicht geven in de benodigde maatregelen per Natura 2000 gebied. Het Rijk betaalt de uitvoering daarvan; dat is vastgelegd in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013).

Onder de voorwaarde dat de uitvoering van de herstelmaatregelen is geborgd, kunnen GS na vaststelling van de PAS Nbwet-vergunningen verlenen via uitgifte van de 'ontwikkelingsruimte' die de PAS genereert (zie verderop).

Centraal in de PAS staat het rekenmodel 'Aerius', dat speciaal hiervoor is ontwikkeld. Aerius bevat alle stikstofbronnen en berekent de deposities daarvan op de Natura 2000 gebieden, zowel nu als in de toekomst. Zowel het aanvragen als het verlenen van een vergunning wordt onder de PAS door het gebruik van Aerius eenvoudiger. In Aerius wordt ook bijgehouden hoeveel ontwikkelingsruimte via vergunningverlening is uitgegeven en hoeveel nog beschikbaar is. Daarnaast bevat de PAS naar verwachting een bepaalde ondergrens voor vergunningplichtige activiteiten, zodat minder initiatiefnemers een vergunning hoeven aan te vragen dan nu het geval is.

Een ander voordeel voor bestaande bedrijven is dat na het in werking treden van de PAS de bedrijven die de afgelopen jaren zijn uitgebreid zonder dat ze daarvoor een vergunning op grond van de Nbwet hebben aangevraagd, die vergunning alsnog kunnen krijgen. De PAS toont immers aan dat door het nemen van de herstelmaatregelen en de voorziene daling van de stikstofbelasting de huidige situatie niet tot achteruitgang van de natuur leidt. Zo mogelijk willen wij dit 'huidige gebruik' vastleggen in de Natura 2000 beheerplannen – het beheerplan vervangt dan de individuele vergunning. Bij initiatieven voor uitbreiding geldt het vastgelegde huidige gebruik als referentie voor de beoordeling van de vergunningaanvraag.

Uitvoering herstelmaatregelen

Bij de herstelmaatregelen gaat het hoofdzakelijk om het weer uit de natuur verwijderen van de overmatige stikstof, via maatregelen als maaien of plagen. Ook hydrologische maatregelen kunnen bijdragen aan het weerbaarder maken tegen de stikstofbelasting. Daarbij vindt afstemming plaats met de maatregelen in Natura 2000 gebieden vanuit de Kaderrichtlijn Water.

Om de uitvoering van de benodigde maatregelen te kunnen borgen- wat een voorwaarde is voor het kunnen uitgeven van ontwikkelingsruimte- zullen wij samenwerkingsovereenkomsten (SOK's) afsluiten met de beoogde uitvoerders, te weten de natuur- en waterbeheerders en incidenteel ook andere partijen (gemeenten, particuliere eigenaren). Ambtelijk is er een grote mate van overeenstemming over de maatregelen en de uitvoering. Wij voorzien dan ook geen grote problemen rond het afsluiten van genoemde SOK's.

Uitgifte ontwikkelingsruimte

De stikstofbelasting van Natura 2000 gebieden neemt de komende 20 jaar met gemiddeld 21% af, door al ingezette maatregelen (zoals schonere auto's) en het in de PAS opgenomen aanvullende pakket van emissiebeperkende maatregelen in de landbouw. Een deel van deze afname komt ten goede aan de natuur (ecologie); een ander deel wordt ingezet als ontwikkelingsruimte voor initiatiefnemers (economie). Daarbij is met de agrarische sector afgesproken dat de helft van de emissiebeperking door de landbouwmaatregelen ook weer als ontwikkelingsruimte voor die sector beschikbaar komt.

Van de ontwikkelingsruimte die Aerius berekent per Natura 2000 gebied is een deel apart gezet voor activiteiten waarvoor geen vergunning wordt aangevraagd (autonome ontwikkelingen, projecten onder de grenswaarden). Daarnaast wordt een deel gereserveerd voor prioritaire projecten van het Rijk (de MIRT projecten) en provincies. Voor wat betreft dat laatste hebben wij op 23 mei 2013 een provinciale projectenlijst vastgesteld met ca. 70 projecten. Hierover bent u destijds geïnformeerd. De overige ontwikkelingsruimte is primair bedoeld voor

de agrarische sector. De provincies werken aan een gezamenlijke set van beleidsregels voor de verdeling van deze 'vrije ontwikkelingsruimte'. Dit om te voorkomen dat enkele aanvragers in één keer de beschikbare ontwikkelingsruimte opsouperen en dat daarbij geen ongelijkheid tussen provincies ontstaat.

Stand van zaken en vervolgtraject

Onze inspanningen ten aanzien van de benodigde herstelmaatregelen zijn vrijwel afgerond. Het op dit moment nog niet mogelijk om een goed beeld te krijgen van de ontwikkelingsruimte die gaat ontstaan; de cijfers uit Aerius zijn op dit punt nog onvoldoende stabiel.

Voorts is onzeker of de planning gehaald kan worden. Dat heeft onder meer te maken met de vertraging die is opgetreden in de behandeling in de Tweede Kamer van de voor de PAS benodigde wijziging van de Nbwet.

Op 17 maart informeren wij u over eventuele wijzigingen in de planning, naar aanleiding van het nog lopende bestuurlijk overleg tussen Staatssecretaris Dijkema van Economische zaken en de provinciale portefeuillehouders.

Relatie met de Natura 2000 beheerplannen

De PAS- herstelmaatregelen moeten worden opgenomen in het Natura 2000 beheerplan voor het desbetreffende gebied. Ze vormen het belangrijkste onderdeel van de maatregelen die nodig zijn om de Natura 2000 doelen voor het gebied te kunnen realiseren.

Dat is de reden dat op dit moment nog alleen de Natura 2000 beheerplannen konden worden vastgesteld voor Polder Zeevang en Abtskolk- de Putten, waar de PAS niet speelt.

Voor één Natura 2000 gebied, te weten Eilandspolder, zijn de benodigde PAS herstelmaatregelen in 2012 al geborgd door middel van een SOK tussen provincie en Staatsbosbeheer en een daaropvolgende subsidiebeschikking. De eenmalige ingrepen zijn inmiddels ook uitgevoerd. Daarom kon in 2013 voor dit gebied de vaststellingsprocedure voor het Natura 2000 beheerplan al worden gestart; op 14 mei 2013 hebben wij het plan in ontwerp vastgesteld en aan de Staatssecretaris van Economische Zaken als mede bevoegd gezag gevraagd dit ook te doen. De procedure is vervolgens stil komen te liggen omdat de Staatssecretaris eerst inzicht wilde hebben in het huidige agrarische gebruik waarvoor het beheerplan de individuele vergunning zou gaan vervangen. Daar wordt nu aan gewerkt.

Rolverdeling GS- PS

Vanwege de koppeling tussen de PAS maatregelen en de Natura 2000 beheerplannen legt de Nbwet de taak om in te stemmen met de PAS in het kader van de voorgeschreven overeenstemmingsprocedure tussen Rijk en provincies bij het bestuursorgaan dat bevoegd gezag is voor het

(mede) vaststellen van de beheerplannen. Dat is op provinciaal niveau het college van GS.

Ook het vaststellen van een beleidsregel voor het toekennen van de 'vrije ontwikkelingsruimte' is een bevoegdheid van GS, evenals de bevoegdheid om in te stemmen met de ministeriële regeling waarin de lijst wordt vastgelegd van projecten waarvoor op voorhand ontwikkelingsruimte wordt gereserveerd (NB. mogelijk wordt in de Tweede Kamer een amendement aangenomen om deze ministeriële regeling te vervangen door een Algemene Maatregel van Bestuur). De Nbwet biedt ook de mogelijkheid voor het vaststellen van een provinciale verordening voor maatregelen zoals bijvoorbeeld aanvullende emissiebeperkende maatregelen voor categorieën van bedrijven. Dat zou uiteraard een bevoegdheid van PS zijn. Een aantal provincies heeft al een dergelijke verordening, met name voor extra maatregelen in de intensieve veehouderij. Voor de rundveehouderij zijn effectieve maatregelen, voor zover ze niet al in het landelijke pakket zitten, in veel mindere mate beschikbaar. Omdat in Noord-Holland weinig intensieve veehouderij voorkomt zien wij geen aanleiding om uw Staten een voorstel tot vaststelling van een verordening voor te leggen.

Wij gaan ervan uit u hiermee voorlopig voldoende te hebben geïnformeerd en zien uit naar de bespreking in uw Statencommissie.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter